

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити и то:

за начелника друге класе среза љубињског Новака Симића, порезника прве класе у пензији;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Борисава Ристића, писара прве класе среза крагујевачког;

за помоћника прве класе начелства округа чачанског Николу Митриновића, помоћника исте класе окружног начелства у пензији.

за помоћника друге класе начелства округа ужичког Јосифа Протића, комесара савске београдске полиције, у рангу члана исте класе управе вароши Београда, по потреби службе;

за помоћника друге класе начелства округа моравског Димитрија Миливојевића, помоћника исте класе начелства округа ужичког, по потреби службе;

за вршиоца дужности помоћника начелства округа топличког, у рангу начелника среског друге класе, Љубомира Рајића, ванредног секретара Министарства унутрашњих дела четврте класе, у пензији;

за помоћника друге класе начелства округа врањског, Милорада Рајковића, начелника прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по потреби службе.

за члана прве класе управе вароши Београда Драгутина Тодорића, помоћника прве класе окружног начелства у пензији;

за вршиоца дужности члана управе вароши Београда, у рангу секретара Министарства треће класе, Димитрија Барбуловића, секретара треће класе пореске управе, по потреби службе;

за писара прве класе среза косаничког Љубомира Радосављевића, писара прве класе среза брашничког, по потреби службе;

за писара прве класе среза крагујевачког Ђорђа Стојановића, бившег среског писара исте класе;

за вршиоца дужности писара среза заглавског, у рангу писара начелства прве класе, Јована А. Симића, бившег ванредног писара начелства исте класе;

за вршиоца дужности писара среза орашког, у рангу писара начелства друге класе,

Јована Ж. Јовковића, вршиоца дужности писара среза косаничког, у рангу писара начелства исте класе, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, ПМ 16296 5. јула 1903. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Тодор Молеровић, помоћник прве класе начелства округа моравског;

Момчило Јоксић, члан прве класе управе вароши Београда;

Алекса Анђелковић, ванредни секретар четврте класе Министарства унутрашњих дела, и вршилац дужности помоћника начелства округа чачанског; и

Јован Јовановић, начелник треће класе среза љубињског, на основу § 70 закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у стање покоја, с пенсијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, ПМ 16298 5. јула, 1903. год. у Београду.

РАСПИСИ

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда.

На питање неких полицијских власти: да ли је, према члану 202. Устава од 5. јуна ове године, изгубила важност одредба трећег одељка § § 15. и 16. полицијске уредбе, и, да ли се одредбе члана 9. Устава односе и на иступне пресуде полицијских власти које оне изричу и извршују по службеној дужности, — издајем свима полицијским властима овај упут:

Пошто су и текст и редакција члана 9. Устава од 5. јуна ове године истоветни са текстом и редакцијом члана 9. Устава од 1888. године, с том само разликом, што се у садањем тексту тога члана у место ондашњих истражних судија свуда помињу *садашње истражне власти*, — то нека се све полицијске власти, приликом извршења и примене полицијске уредбе, придржавају расписа Министра унутрашњих дела од 7. маја 1890. године ПБр. 7342 (Збор. 46. стр. 592) и објашњења Касационог Суда од 28. маја 1890. године Бр. 2032, по коме се објашњењу *не морају, по дужности и ако не буду жалбе, слати надлежној већој власти на разматрање и пресуде, које полицијске власти изричу и извршују одмах*

по оним иступним делима о којима је реч у трећем и четвртном одељку § § 15 и 16 полицијске уредбе.

Препоручујем свима полицијским властима, да се по овоме упуству тачно управљају.

ПМ 16.143.

4. јула 1903 год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

По члану 22. Устава штампа је слободна. На основу те уставне одредбе постоји и специјалан закон о штампи од 31. марта 1891. године, који је сада у важности. По чл. 19. поменутог закона о штампи одговорни уредници или њихови заступници дужни су да приме у свој лист сваку исправку, коју им пошљу власти или приватна или правна лица, чија су имена споменута или о чијим је радовима било говора — речи у листу.

Како се не ретко дешава, да се поједине појаве и догађаји у кругу среских и окружних власти, као и поједине радње и поступци полицијских и општинских службеника, неверно — често и хотимице нетачно представљају, препоручујем томе начелству, да изда потребну наредбу свима среским властима у повереном му округу, па и само да се по томе управља, да за сваку неверно представљену појаву у срезу и округу, или неверно представљен рад органа полицијских и општинских путем штампе, нарочито кад се то тиче имовне и личне безбедности, или неправилног службеног рада или угледа и понашања подручних ми органа, дају одмах исправке *представљајући догађај онако како је у истини био*. У исправци ваља избегавати сваку полемику или карактерисање личности, чиј је чланак, или листа у коме су се белешке или чланак појавили.

И углед јавне службе, и ауторитет представника управних власти захтева, да се нетачности штампе исправљају и напади њом учињени одбијају и сузбијају. Ко се не брани навлачи на се оправдан прекор, да то није у стању чинити, те даје маха веровању у истинитост онога, што се у штампи о њему пише. Јавни органи и службеници нису у положају приватних људи, да могу и оћутати на нападе и прекоре штампе. Они су дужни служби и

угледу свога положаја свагда се бранити. А неправедно и злонамерно нападути и нападани наћи ће у мени, као своје шефу, свагда приправног и одлучног заштитника.

ПБр. 16329.

5. јула 1903. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

ЗАКОН

О П Ш Т И Н А М А

од 21. марта 1902. године, враћен у живот
уставом од 5. јуна 1903.

(Свршетак)

ХП. Казне

Члан 157. Да се казне губитком плате од месец дана:

1. председник и деловођа, ако у случајевима члана 34. не би сазвали општински збор на време;

2. ако не би до остављеног рока чланом 21. овога закона саставили гласачке спискове или би спискови били неисправни;

3. председник и благајник, ако у остављеном року чл. 129. не би саставили и одбору поднели на претрес општински буџет;

4. ако у остављеном року (члан 135. и 136.) не би саставили и одбору поднели на преглед општинске рачуне.

Члан 158. Да се казне опоменом, а у тежим случајевима губитком плате до 15 дана: председник, кметови и деловођа, ако не би у остављеном року извршили ма какву наредбу државних власти на закону основану, а коју су били дужни извршити, или би показали неуредност или немарљивост у извршењу закона или законских наредаба државних власти. Овим се не мењају прописи других закона по којима би они имали да раде и да одговарају.

Члан 159. Да се казне са 50 до 150 динара: председник и чланови гласачког одбора, који не би хтели потписати записник о раду на општинском збору, или би без оправданих разлога напустили рад.

Члан 160. Да се казне: у сеоским општинама од 50 до 100 динара, а у варошким са 100 до 300 динара, они који су избрани за општинске одборнике или заменике, па се не би хтели тих дужности примити, и после одлуке одбора којом је њихова молба о непримању одбијена.

Члан 161. Ако општински одбор не би у остављеном року (чл. 135. и 137.) прегледао општинске рачуне, да се одговорни одборници казне са по 50 до 150 динара.

Члан 162. Да се казне са 20 до 150 динара одговорни одборници или заменици у случају члана 155. овога закона.

Члан 163. Који одборник или заменик не оправда свој изостанак од седнице одборске, казниће се: у сеоским општинама од 2 до 5 динара, а у варошким од 4 до 5 динара.

Исто ће се тако казнити и онај одборник, који оде из седнице пре свршетка, а не оправда се.

Члан 164. Да се казни са 50 до 150 динара новчано, или затвором од 5 до 15 дана, онај који дође на збор с оружјем или оруђем употребљивим за бој.

Члан 165. Сваки орган општинске власти, који пропусти или одрече што учинити, што му овај или други који закон ставља у дужност, или спречи кога да се користи правом, које му овај закон даје, или му повреди какво право, — казниће се новчано од 10 до 100 динара, ако овим законом није за то прописана нарочита казна.

Члан 166. Они, који насиљем или претњом спрече једнога или више грађана да употребе своје гласачко право, казниће се са 50 до 100 динара.

Члан 167. Ко на општинском збору намерно повреди, уништи или однесе ма какву исправу о изборима, казниће се са 150 до 300 динара, или затвором од 15 до 30 дана.

Члан 168. Казне, по тач. 2. чл. 157. и казне по чл. 159., 165. и 166. овог закона, изриче надлежан првостепени суд, по тужби приватнога лица или надзорне власти.

Казне по чл. 160. и 163. изриче општински одбор.

Све остале казне, предвиђене овим законом, изриче надзорна власт.

Све казне, осим оних које изриче првостепени суд, изричу се по службеној дужности, или по тужби приватних лица.

Све казне, које по овом закону изричу државне власти, изричу се у корист државне касе а оне, које изричу општинске власти, изричу се у корист општинске касе.

ХПІ. Жалбе и рокови

Члан 169. Жалбе противу решења и одлука надзорне власти изјављују се Државном Савету, осим случајева где је изречно овим законом друкчије наређено.

Жалбе противу решења председника или општинског суда или одбора, којима се изричу казне над општинским часницима или одборницима и службеницима, изјављују се надзорној власти.

Жалбе противу избора општинских часника, као и противу сваке неправилности у зборској радњи, изјављују се Државном Савету.

Члан 170. Све жалбе по овом закону изјављују се у року од пет дана од дана саопштења одлуке или наредбе, а противу радње општинског збора од дана кад је био збор.

Дан саопштења или дан збора не рачуна се у рок.

Ако последњи дан одређеног рока пада у празник, жалба се може поднети првог дана после празника.

Члан 171. Жалба се предаје непосредно вишој власти или оној власти, противу чије се одлуке жалба изјављује.

Жалба се предаје лично или преко поште.

Жалба, предата пошти на повратни реџис, сматра се као да је предата самој надлежној власти.

Члан 172. Кад надлежна власт не донесе по жалби у законом року одлуку по овом закону, сматра се да је жалитељ одбијен, и он тим самим добива право жалбе вишој надлежној власти, ако није за који случај овим законом друкчије наређено.

Надлежна виша власт извидеће: постоји ли навод жалиоцех да није примио решење ниже власти, па кад се о томе увери, узме у разматрање и решење саму ствар.

XIV. Закључна наређења

Члан 173. Избори председника суда и кметова вршиће се редовно у општинама месеца децембра, у прву недељу по Светом Николи; а избори општинских одборника и заменика, у другу недељу по Светом Николи.

Ако се за време трајања дужности председника суда, кметова, одборника или заменика неко место упразни и нов избор на упражњено место изврши, онда овим новим општинским часницима дужност траје до првих редовних избора.

Члан 174. Све несклопљене општинске рачуне из прошлих година, како касене тако и остале, дужни су рачунопологачи од тих година склопити и одбору на одобрење поднети, па их свршене на разгрупписане општине поделити. Ово ће дужни бити извршити за два месеца, од дана кад овај закон ступи у живот.

Склапање рачуна ни у ком случају не може задржати разгрупписавање и спајање нових општина.

Члан 175. Ако рачунопологачи тих општина рачуне не склопе у одређеном року, или их склопе па их одбор не прими као исправне, — поступиће се по овом закону.

Члан 176. Ако општински суд у року, који је одређен чл. 95. тач. 1. овог закона, не напише, премери и убаштини општинско и сеоско имање, онда ће то извршити надлежна надзорна власт о трошку општине у року од три године.

Члан 177. Свака општина, најдаље за три године, дужна је саградити зграде, предвиђене у члану 14. овог закона; а у року од шест месеци, набавити касу за општинску благајницу. Ако ово не учини у томе року, зграда ће подићи и касу набавити надзорна власт о трошку дотичне општине.

Члан 178. Правила о деловодству, писмоводству и уређењу општинске архиве прописаће министар унутрашњих дела у року од шест месеца од дана кад се овај закон обнародује.

XV. Прелазна наређења

Члан 179. Општине, које се затеку кад овај закон ступи у живот, остају и даље, док се по прописима овога закона не споје или не раздвоје.

Члан 180. Први избори председника општинских судова, кметова, одборника и заменика извршиће се по овоме закону у свима општинама, у року од три месеца од дана кад се овај закон буде обнародовао, и вредеће за председника и кметове до прве недеље по Светом Николи 1904.; за половину одборника и заменика до друге

недеље по Светом Николи 1903. године, а за другу половину одборника и заменика до друге недеље по Св. Николи 1904. год.

Члан 181. За ове прве изборе садањи општински одбори изабраће из своје средине једног писменог одборника за председника и четири писмена лица из општине, која имају право гласања на општинском збору, за чланове гласачког одбора.

Члан 182. Закон овај ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обвезну силу добива кад се обнародује у службеним новинама, и од тада престаје важити закон о устројству општина и општинских власти од 24. марта 1866. године са његовим изменама и допунама.

Влада Краљевине Србије наређује свима властима земаљским, да по овоме закону поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, ПМ 12441, 5. јуна 1903. год. у Београду.

О јавној продаји

У броју 19. „Полицијског Гласника“ од 1899. године изнели смо битне услове за ваљаност јавне продаје, а и наше мњење, шта би полицијски чиновници, а сада додајемо и порезници и чиновници филијала Управе Фондова, који врше јавне продаје, требало да пазе и раде, те да не би њихов рад поништаван био код првостепеног и Касационог суда.

Ми смо то, као што смо и онда казали, учинили у интересу самих извршиоца ових продаја.

Овом приликом хоћемо да изнесемо један конкретан случај, где је, један извршилац, јавне продаје осуђен на плаћање повеће суме — 10 дин. на име таксе, 184 дин. на име попутнине и дневнице судијама и деловођи за извршени судски увиђај на лицу места, и 20 динара тужицу на име трошка и дангубе, свега 214 динара, — само с тога што се није држао наших извесних упута.

Но, пре овога вредно је видети, шта овај, весели, извршилац продаје вели у својој жалби. Ево једног пасуса из ње.

„Круна овога решења (првостепеног суда) јесте: да првостепени Кр... суд осуђује извршиоца са 150 дин. месечне плате, да плати тужиоцу 214 динара трошка. Дакле, једна и по плата да оде чиновнику једном за то, што је погрешно извршио продају, кривицом и узроком самога тужиоца и дужника.“

Но, да се вратимо на сами предмет. Ово износимо само тек да се виде последице не довољне пажње, једног извршиоца, приликом вршења јавне продаје, који су случајеви врло чести.

Митар М. тужио је Ђорђа М. среског писара, што је неуредно извршио продају његовог непокретног имања на дан 9. августа 1901. год. јер:

а, није саслушан, шта одређује за продају;

б, што у огласу није тачно описано имање;

в, што лицитанти нису полагали кауцију. Првостепени К... суд поништио је 22—I—902. г. под № 1846. ову продају, са ових разлога, које је усвојио и Касациони суд у II. свом одељењу 29—III—902. год. под № 2449. Ево тих разлога:

а, По пропису § 466 грађ. пост. полиц. власт, која има да изврши осуду, ако дужник не ће сам то да плати, мора овога да саслуша, шта одређује за продају за измирење осуде, која се тражи од њега.

Из акта се види да полицијска власт није по овоме поступила.

То, што је тужилац на акту од 10. маја 1897. год. № 15312 и на акту од 1. јуна 1898. год. № 11036 ранијих продаја, које су као неуредне поништене, саслушаван, не може се узети, да он није хтео довољно да определи, шта да му се прода за измирење дуга, кад је попис имања извршен тек 1. јуна 1901. год., дакле после 3 године од дана, кад је Митар позиван, да осуду плати, за које време и сама осуда знатно је увеличана.

Да дужника треба саслушати о овоме и у времену, када се имање узима у попис, правда се тиме, што је дужник у времену, кад је питан, па до пописа могао да прибави још имања, па ово одреди за продају, или, могао је да стече и готовог новца, па овим, да плати осуду; а не да му се продаје кућа.

б, Чињеним увиђајем (три судије и деловође 16. децембра 1901. год. ВМ 23064) на лицу места, утврђено је, да у попис нису узети:

један салон, велика соба;

један подрум зидан;

једна соба; и

један бувар; што није смело да буде;

јер би ово утицало на куповну цену, да су и горња одељења ушла у оглас. Даље, у списку пописа и протоколу лицитације стоји: да имање мери, са источне стране 33,70 м., а суд је нашао да има 33,50 метара. Са јужне стране у списку и протоколу стоји, да има 103,05., док је суд нашао, да има 103,20 метара. Према свему овоме суд налази, да имање није тачно описано и објављено, што је противно § 476 и 477. грађ. поступка.

в, Кауција није полагана према вредности, што се види из забелешке на акту № 11529 а лицитант Васа Ј. по забелешци на истом овом акту, положио је кауцију тек сутра дан по продаји, чиме је повређен пропис § 479. гр. поступка.

Да ли ће, бар овај случај, учинити, да се оваким питањима поклати довољно пажње, те да буде мањих случајева поништавању јавних продаја, који имају и штетних последица и за сам посао а и за извршиоце?

Свет. Јањић

Предубеђење у суђењу једног страшног злочина

(Свршетак)

И само силом те сумње де Вокроз је био пуштен на слободу и могао је од сада да придружи своје напоре напорима свога брата да вађу истину у целој ствари.

Али тек после годину дана, у августу 1899. успело се је да се открије кривац, или у крајњој мери, један од криваца. Шарл де Вокроз пратио је кроз целу Француску ону скитницу, кога су видели другог дана после извршеног злочина. Њега су нашли у Пуасу, где је он био осуђен на полугодишњи затвор за крађу. Скитница се зове Хајт и последни судија у Ниму предао га је кривичном суду. Његова кривица не подлежи сумњи. Он је отишао из Париза три дана пре онога злочина и нашао се у Лијону један дан после злочина, са рукама пуним скупоцених ствари. Он је тврдио да је ту скоро сахранио бабу своју и у броју ствари, које му је оставила покојница налазио се и сат на црном гајтану, који је припадао г-ђи де Вокроз.

Многбројни сведоци познали су у њему скитницу којег су они видели око Сен-Понса, и међу његовим оделом нађен је прсник крем боје са цветићима, који је он имао на себи по уверавању свих оних који су га видели оне вечери, кад је убиство било извршено.

Хајт окривљен за саучесништво у убиству г-ђе де Вокроз, држао се дрско, користећи се нечувеном попустљивошћу судских чиновника, који су још сумњали на несрећног сина убијене жене и који су се према њему, за време судског претреса, на који је он позван као сведок, понашали као да је он оптужен.

Пошто су позвани 98 сведока, устаје Хајт и председник напомиње о злочину у Сен-Понсу. Он прича како је у јутру г. де Вокроз нашао отворену капију, коју је затворио у очи тога дана и како је, улазећи у собу материну, видео је да лежи без знакова живота на постељи, да су ормани сви отворени и драгоцености украђене, и помиње о скитници, којег су видели у околини, други дан после убиства.

Хајт прекида председника.

— Пре него што ћу одговорити на ваша питања, господине председниче, ја хоћу да питам: по каквом основу се ја налазим овде. Старају се да утврде моју преступност, то јест да докажу да сам ја саучесник главног виновника убиства. Међутим за то да се буде саучесник, потребно је да постоји главни виновник. Главни виновник је овде — то је де Вокроз. (Узбуђење). Он мене не признаје за свог саучесника. Заједно с тим против мене се не износе јаки докази. Не говоре чији сам ја саучесник. Па шта је онда то?

И Хајт намигује, смеши се и поноси се тим како је лепо поставио питање.

— Окривљења коју вас терете, казаће вам се и ви ћете по реду одговарати на њих, — примећује председник. Прво да говоримо о вашој прошлости.

Хајт маше главом.

О, живот је мој био пун догађаја (тако он назива безбројне крађе и преваре, које је он починио) и исказ мој био би сувише дуг. (Осмех).

И одмах Хајт почне причати читав роман о покрађи коју је извршио 1895 г. и коју је он по нечему сматрао као врло корисну за своју заштиту. 1895 године — говори Хајт, — радио сам у Лиону на распремању зграде после изложбе, али такав живот био ми је и сувише тежак. Пријатељи

ми предложе згоднији посао. Он испадне за руком и донесе нам 60000 динара и драгоцености, које ми сакријемо. Подозрења се нису јавила, жалба није била изјављена, толико је та операција била вешто изведена. Оба моја пријатеља остану у Лиону, где је један у градској служби, а други је отворио трговину и ужива поштовање и уважење и од стране својих муштерија, и постао је отац породице. (Смех). А ја се вратим у Париз где за тај повац купим робе да би отворио дућан. После тога хтео сам да се одужим природи и оженим се.

После три месеца Хајт изгуби жену и та је несрећа повукла његову пропаст; друштвене су уредбе такве да за то што нисам потрошио 60 франака да закључим брачни уговор, ја сам морао уступити сродницима своје жене половину свога имања. Остало је отишло на одплату дугова, пошто сам ја поштен човек. Ја сам могао учинити и по неки грех (смех) јер су ме на то нагониле прилике. „Може се бити варалица и лопов, а да се опет остане поштен човек“ то је оригинална тема, коју развија Хајт, на опште увесељење. Пошто је пропао, он је почео да тражи рада. Али његова прљава прошлост одбијала је од њега људе. У то време он се по други пут ожени. Жена му се разболе; њему је требало новаца.

— Ја поново паднем у грех. Шта хоћете? Закони природе су недољиви. Ја сам узео оно што је просто лежало. Мене опет осуде на пола године затвора. Али, уверавам вас, господо, да, поред свега тога нема човека на свету; који би више од мене био склон на добро. Друштво често нагони људе да прибегавају нечасним средствима, која су им забрањена. Да су ми у то време пружили руку помоћи, ја не бих био по ново осуђен, па и у овом тренутку ја с ужасом мислим на то, шта ћу радити кад изиђем одавде. Мој положај није сјајан; захваљујући рату, који је водио против мене Вокроз, моје је име познато у целом свету. Куд ћу да се кренем да бих почео частан живот (узбуђење).

Треба признати да је Хајт изабрао лукав начин да се одбрани. Тим начином он објашњава како је другога дана после убиства могао продавати злато и скупоцено камење и послати жени 50 франака. Али то није дуго трајало, јер 1899 год. он је већ био без гроша и ступи као слуга у један ресторан, одкуда је скоро изашао, а за тим издржао пола године тамнице. Али ма како да је занимљив роман који је он измислио, ма како да су препредена његова објашњења на први поглед, све се то развија масом исказа сведока и његовим сопственим признањима, које је више пута исказивао жандармима, који су га чували, и ако је за тим порицао своја признања, уверавајући да је говорио неистину, рачунајући на то да ће му дати да се састане са женом и тако да се види с њом, а то је јако желео.

После саслушања Хајта позван је био Вокроз да да исказ. И он је изнео оно што је већ познато читаоцима. Исказ сведока више личи на исказ окривљенога. Судије се понашају према њему са више презирања него према Хајту, осведоченим лоповом и преступником. Бранилац Хајтов

дотле је дошао да је дрзнуо да му стави питање, да ли је он кушао који пут пре да убије своју матер? Председник трудећи се да се одржи непристрастан, говори му — ако имате што било да изјавите у своју одбрану, то ћу вам дати реч. Најзад адвокат де Вокроза није могао издржати више: ја сам мислио, љутито повиче он, да се овде јавио заштитник грађанског тужиоца. Ја сам намеравао да будем помоћник господина прокуратора, који је позван да оптужи рецидивиста Хајта, а место тога само сам ја дужан да се противим скандалозном призору да један разбојник, који је био четири пута осуђиван, окривљује за убиство, које је он извршио, сина своје жртве.

Ја сам дужан да оправдам своје држање — одговара прокурор. Г. де Вокроз навукао је на себе сумњу за матероубиство. Што се тиче окривљенога, то њега не треба сматрати за невини док се не донесе пресуда. Он треба да има могућности да се брани, и ако би за то требало разјаснити све факте и околности, изнете судским ислеђењем.

И у том смеру, вероватно он свакојако мучи све сведоке, који су познали у Хајту ону скитницу, коју су видели други дан после убиства у околини Сен Понса. Али сви искази сведока своде се на један необориви факат: сви тврде да су скитница и Хајт — једно исто лице.

На крају седнице јавља се нов основ подозрења против окривљенога. Полицијски агент Гонар, који је чинио ислеђење у Лиону, фактима тврди да је Хајт стигао у тај град не 26 августа, како он тврди, него 25-ога (убиство је извршено било 23. августа), и таким начином тврдн спремано алиби пада. У опште после свих исказа сведока и других факата, који су били изнети на суду, чудновато је, какве су се сумње још могле освајити код прокурора. Хајт је признао преступ у писму жени и изречно прокурору у Изесу. Хајта су видели у Сен-Понсу 23. августа, на дан убиства. После једнога дана њега су видели у Лиону са драгоценостима убијене у рукама и он је тада говорио да је ту скоро добио наслеђе драгоцених ствари. Хајт је отишао из Париза 21. августа и вратио се у Париз 27. Он је родом из Сен-Понса, зна местност, знао је и дом Вокрозов. Хајт је рецидивист, који је пет пута ухваћен у крађи, а осим тога сам признаје такве преступе, који нису долазили до знања правосуђа. Поред свега тога прокурор се понаша према њему непојамно милостиво..... Али услед неких околности, та се ствар одлаже на три месеца, и по истеку та три месеца, кад се она обнавља при новој седници кривичнога суда, декорације се мењају као неком мађијом.

У самом почетку седнице, кад је прочитан био оптужбени акат, прокурор, онај исти, који је водио ту ствар за време предидуће седнице до призивање сведока, устао је да би „изложио ствар“ а поглавито да би изговорио ове речи:

— Убиство г-ђе де Вокроз донело је три природне последице: одмах после извршеног убиства већ 25. августа невини син убијене, по оговарању служавке Марије Лопије био је ухапшен и окривљен за матероубиство. Марија Лопије била је ухап-

шена једновремено с њим. Своју клевету, коју је она с почетка била порекла, она је, на несрећу понављала читава три месеца, и само она као да је давала кључ тајни, коју је, поред тога, изгледало немогућно, ни разјаснити, ни прозрети. Од те прве последице ништа није остало у нашим умовима, осим сажаљења што је она била почета и сажаљења због тога, што је она била завршена таквом одлуком о ослобођењу де Вокроза испод суда, при чему нам закон није допустио узети обратно мотиве хапшења, кад је посла десет месеци, откривен био прави преступник. Та одлука о ослобођењу пренагљено је у напред решила будуће, и оставила г. Фернанда де Вокроз под притиском незаслужених сумњи. Ова изјава, коју износим пред вама, била је преко потребна. Пошто ја њу нисам могао изнети на првој седници, то је виша судска земаљска власт тражила да та изјава претходи претресу, који ће се сад почети, и ја с искреним задовољством испуњујем њену вољу. — Данас ће изићи пред вас Хајт. Мени није потребно да у овом тренутку указујем на оптужбе које га терете, али пошто је очевидно, да никакве везе, никаквог односа није могло бити између Фернанда де Вокроза и Хајта, то сам тај факат што му ми судимо, треба да вам докаже, како осећамо дубоко уверење у невиност првога.

Бедни Хајт! није узалуд пре три месеца протествовао против одлагања суђења његовог. Он је изгубио своје помоћнике, и остављен својој сопственој снази, био је у неколико збуњен, што му није сметало, наравно, да одриче своје суделовање у убиству г-ђе де Вокроз. У њему наједанпут познају скитницу, којег су видели, у Сен-Понсу. Али желећи избећи пређашње погрешке у својој тактици, он чини нове још грубље. Тако у децембру месецу он износи алиби, које је било оборено за време претреса; он је рачунао на слабо памћење газдарице гостионице у Лиону и тврдио је да је оне ноћи, кад је извршен преступ 23. августа 1898 год. он ноћио у тој гостионици. Али газдарица гостионице, мала, увела старица, није му уступала на тој тачки; она је упорно тврдила да је он ноћио у њеној гостионици не 23. него 22. августа. Хајт је био добро изнуђен да се одрече од тога алиби. Сад је он измислио друго, и уверава да је ноћивао код пријатеља, које неће да компромитује, за то што су они уредни људи.

— Тим горе за вас! — примећује председник.

Понашање председниково тако је исто доста збунило окривљенога. Он му више не допушта да напада г. де Вокроза. Хајт у својим одговорима покушао је да наружи грађанског тужиоца.

— Морам вам напоменути — рекао је председник — да у невиности г. де Вокроза нема сумње и да је она потпуно доказана.

— Не за мене — прихвати Хајт. Ето, ја сам невин и уверен у своју невиност, хоћу праведну пресуду. На својој невиности ја ћу настајати и на подножју ешафота, па макар цела породица де Вокроз и њени пријатељи поцркали од муке (смех).

На крају саслушања Хајтовог откривена је нова једна околност, која је показала у какву безизлазност може пасти суд, кад под упливом у напред усвојених мисли, буде се водио чудноватом плашњом да се открије цела истина. На првом претресу једна је тачка остала до краја неразјашњена: које могао упутити Хајта на „користан посао“ у Сен-Понсу? То нико није знао. Сви су полазили од те мисли да се окривљени десет година није враћао у завичај, и на томе су оснивали своје закључке. Од стране грађанског тужиоца показивали су Одибера као на савезника окривљенога. Суд, не желећи да одклони од Вокроза све сумње, којима је он правдао своју погрешку, брижљиво је избегаво разјашњење те тачке. Међутим одговор је се налазио у самом dossier. Доказ да је се Хајт враћао у завичај и да је извршио тамо неколико преступа, био је унесен у оригиналне документе; али о њима нису саопштили поротним судијама. Али овај пут прокурор је нашао за потребно да исправи ту жалосну немарљивост: — Први претрес, изјавио је он — оснивао се на нетачном факту; говорило се да Хајт целих десет година није био у Сен-Понсу. Али он се није ту јављао јавно, — то је истина. Ипак 1894 год. њега је суд у Изесу осудио за три крађе, које је извршио у своме селу. (Перкрет.)

Хајт — Ја сам био осуђен само као саучесник. — Прокурор сасвим је тако. Као год и данас.

На прошлој седници узалуд се питало шта је радио Хајт у међувременима између хапшења. О његовом ранијем животу знало се само толико што је он сам хтео да каже; он је био келнер у ресторану у Паризу, трговац итд. али осим тих занимања, које је он отворено признао, остао је потпуно тајанствен његов начин живота 1895. и 1896. год. Прокуратор је то сад разјаснио.

— Ви сте живели у Ниму. Ви сте служили код кочијаша, путујућих музиканата, базарних трговаца; ви сте посећивали крчме „Уједињених другова“ и „Тунел“, где су се скупљали сви месни зломисленици.

— Али ја не видим, какве везе све то има са ствари Вокроз! — узвикује Хајт, и узбуђује смех у публици. Хајту је се више допадала процедура на прошлој седници. Он се жали на пристрасност.

— Треба бити непристрасан! — узвикује он. Времена су се изменила, додаје меланхоличаним тоном његов адвокат.

— Ја се слажем с вама! — одговара адвокат де Вокроза. Између осталог он чита одлуку о ослобођењу свога клијента, који је издржао осамдесет и шест дана затвора. Читаоци су сазнали за изводе из тог нечувеног документа, који више личи на оптужбени акат, него на потврду невиности, пуштенога на слободу хапсеника. Тим поводом адвокат Вокроз изразио се нарочито строго на рачун судског истражника у Изесу г. Абрама: — Према ономе који тако срамоти човека, којег ће друге судије рехабилитисати; према ономе који је био тако уверен у непогрешност свога суда, који је тако полагао на своју савест, да би написао онакав докуменат, ја не осећам ни гнева ни мржње, него само жаљење. Нека тај пример послужи свима

као лекција; нека он унапред одклони преступно понављање таквих злоупотреба. (Трајни покрет).

Прокурор после одбранбене речи адвоката Вокрозовог, почео је оптужбу против Хајта, али пре свега, у облику увода, он је по ново огласио невиност де Вокроза.

Поротници су се саветовали један сат и донесу одлуку да постоји кривица по питању о убиству и крађи а да не постоји предумишљај, допуштајући олакшавне околности. Суд осуди Хајта на двадесет година робије на галијама и на вечито прогонство за саучасништво у убиству. Али које био убица остало је неоткривено и ствар је као и пре завијена у тајанственост.

ДРУШТВО ЗЛОЧИНАЦА

из мемоара М. Горона

3

Већ сам хтео да се вратим у мој биро врло нерасположен; кад ми један од апсанција рече: „Господине шефе, Једноруки није још отишао. Ето га баш сад излази из канцеларије“.

Са лаким скоком приђох „Једноруком“, који ме је свакојако познавао, јер сав пребледе чим ме спази.

„Изволи доћи у мој биро“ рекох му, „морам мало с тобом да се поразговорам“.

Кад пред Тониа стаде, овај рече на то: „јест, то је тај“.

Одмах суочих Једноруког са Талијанцем. Њихов је разговор текао ужасно поквареном плаховитошћу, али је овом приликом талијанац испричао и целу историју злочина.

„Било је нас четворица: нас двојица, затим Кателен и Меркран. За извођење овога дела постарао се Кателен. Ми смо мислили да никога нема у кући, с тога прескочисмо баштенски зид, разбисмо један прозор и уђосмо у канцеларију. Већ смо били скоро све полупали у салону и спаваћој соби, кад одједном у предсобљу приметисмо један кревет и при светлости од свеће видесмо у њему баштована. Он је уморен с тога што би нас издао; али га ја нисам убио, него „Једноруки“.

Пошто сам имао ова два зликовца у рукама, лако ми је било, да пронађем и друга два. Један је од њих био познат под именом „Мајско цвеће“. Овом имену имао је он да благодари његовој наклоности за литературу и његовој сталној присутности у театру од Монтмарта. Други пак имађаше мање појетични надимак: „Дебелоноси“.

О „Мајском цвећу“ имали смо извешћа, која осим наклоности за литературу и театар, описиваху и друге страсти, које нас опомињаху на зла времена од Содоме и Гоморе. Један стари разуздани човек оспораваше занимање „Мајскога цвећа“. Млади је човек заузимао у својој околини одлично место, јер је имао намештај и сопствени свој стан. Ако би га ко питао за његово занимање, одговарао би: „Ја сам ортак“.

Сваки, кад има своју кућу одмах се да ухватити.

После неколико сахати имао сам већ „Мајско цвеће“ у депоу; док ми други, господин „Дебелоноси“ даде више посла,

Кателен се бранио као очајник, али код њега су се нашле многе ствари, које су покрађене у кући Шабоа. Он је причао да није суделовао у убиству. Мислило се да код куће нема никога; и било је врло чудновато кад се у кући нашао човек кога убише.

Убиство је заиста извршио „Једноруки“, један лопов херкулеске снаге, коме је машина раздробила једну руку у младости, те је дао да му се на заруђеном делу намести једна гвоздена шипка, која му је служила као буца.

Сутра дан господин Гиљо, хтевши тачно да дозна колико је који имао удела у злочину, приредио је у Моргу једну сцену.

Преко ноћи бејаше „Дебелоноси“ ухапшен, грозан тип пропалих париских неваљалаца. Имађаше двадесет година, а за собом већ повише казни, премда је био из добре фамилије, која му је најбоље примере дела. И за овог жалосног младића, који је тада био један од најомиљенијих љубавника од Лавиљеа, препираху се више девојчуре, сматрајући за част, која ће му се пред ноге бацити.

Да би сцена још већи утисак добила, умолио је иследни судија мајку жртве, да дође у Моргу. Убице требаху да виде, не само своју жртву но и мајку његову, чији се бол могао разумети. Но зликовци осташе сасвим равнодушни и онда кад уђосмо у салу бело окречену, где је светлост падајући озго на леш, давала му израз свеца. Шта више Талијанац слеже раменима и изгледаше као да је нерасположен. Али изненада уђе мати убијеног, чије укочено тело лежаше крваво на мраморној плочи.

То беше једна честита сељанка из околне Париза, чији мишићи дрхтаху под кошуљом немогући се прибрати од плача.

Лице је покрила скоро цело са марамом; баца се пред леш на колена и јаукну: „Сине, сине!“ Талијанац пребледе кад спази стару жену како се пред лешом моли Богу и беше тако ганут да се није могао савладати. Може бити да сам једини пут у мом животу тада видео, да суочење може да изазове код злочинца кајање и пробуди осећаје, који се беху и несвесно успавали у дубини његове душе.

Господин Гиљо, један од одличних психолога, одмах је приметио шта се дешава у души Талијанца, и рече му:

„Ну Алорто, покажите ми сад доброту вашег срца; ево лежи мати пред вашим ногама и преклиње вас, да откријете истину.“

Талијанац дрхташе целим телом и покри лице рукама; и ако сам био на приличној даљини од њега, приметих, да су му се откотрљале из очију две сузе.

„Истину? добро, ја ћу је открити“ рече он са једним тоном искрености којим је и нас уверио. „Ту стоји убица, то је Салие.“

„Једноруки“ стајаше ту ћутећи и слежући раменима; у тужном простору чујаше се само јецање старе мајке убијенога и тешко дисање талијанца, који покадшто и јецаше. „То боли“ узвикну Алорто затим; „ја сам признао истину; ја не могу више.“

И Салие погрешен душевним узбуђењем свога садруга рече: „Но доста ми је од

ове сцене. Јест, ја сам му убоде дао, један у трбух и један у врат; али трећи ударац даде му га Алерто у срце“.

Талијанац је енергично порицао:

„Лажеш ниткове само си га ти ударио и овако га ужасно отпремио. Ја сам му само уста држао, да се не би чула вика.“

Затим су се обојица грозно свађали; ми смо слушали непрекидајући их, да би на тај начин дошли до истине.

Јадна кукавица, жалосни шпијуне“ „викаше Салие, „хоћеш све да натовариш на моја леђа. Зар ти није доста, што си нас све издао“?

У моменту „Једноруки“ диже платно којим беше леш покривен, и показујући на ране рече:

„Са твојим ножем, који сам ти из чепа извукао за време док си га чврсто држао, ја сам овог несретног сиромашка пробод. Затим сам ти нож вратио рекавши: удри и ти, и то си ти и учинио. Ево мојих рупа; ево твоје. Видиш Талијанче, ти си подлац. Кад су те ухватили, требао си да ћутиш и да платиш за све нас, а не да нас издаш. Али ти си један нитков; ти си твоје другове издао. Мени је све једно што ћу се попети на скеле господина од Париза¹⁾, али никад не би тако подло радио као ти.“

На то јаросно одговори Талијанац:

„Дакле ти то хоћеш? па добро, сад ћу све у длаку испричати.“

И сад смо тек дознали, пред лешом жртве, потпуну историју убиства, која је чешће прекидана узвизима и жустрим узбуђењем, тако да је се развила читава сцена мелодраме.

„Ствар је овако текла,“ рече Талијанац.

„Кад смо дошли видесмо у предсобљу при светлости од свеће, коју носисмо, једног човека у кревету. Приближисмо се лагано, да би видели, да ли он спава; но он се не мицаше. Али Кателен, који се над њим наднео повика: „Ах он се само претвара; он се боји, видите само како дрхти!“

„Морамо га убити,“ узвикну Салие, „иначе ће нас издати полицији!“

„Немој,“ рекох, „да га измлатимо то ће му доста бити.“

„Гром и пакао,“ одговори „Једноруки,“ „то не иде, он ће нас издати. Моја је кожа ближа од његове! Затим дохвати мој нож, човек гласно дрекну; ја му запуших уста и „Једноруки“ га је затим окрвавио. Мекрант му је руке држао; али Кателен од страха није га ни додирнуо.

Ну сад беше злочин по могућности опет доказан, и отвореним признањем Талијанца, по мом мишљењу, беше означен колико је ко имао удела у овом злочину од ова четири злочинца.

Што је у овој причи страшно звучило, то беше борба жртве, која је за неколико секунда, који су му се у вечност претворили, слушала, како се зликовци договарају, да ли да га убију или не, и пред очима гледала, како се блиста нож који ће га убити.

У осталом, као и увек у оваквим случајевима, зликовци су хрђаво пазарили. Све предмете, које су са великом муком однели нису вредели више од 500 динара, а још су их при бежању морали бацати и

тиме допринели да се лакше пронађу; међутим су оставили у једном писањем столу, ког су разбили, десет хиљада динара и то тачно сто златника од сто франака.

Сад тек ислеђење узе лак и брз ток. Потврдило се да Кателен, кад је кроз улицу Пусен прошао и приметио празну кућу, њему првом дође мисао, да је опљачка. Четворица зликоваца нађоше се у крчми у улици Ламартени узеше кола, да би се одвезли до куће, како се не би још унапред морили, као што је Мокрант испричао испредном судији. За сваки случај, имађаше Талијанац његов нож, а „Једноруки“ његов револвер, а Мекрант беше понео једну ћускију.

Мекрант, т. зв. „Дебелоноси,“ шаљивац дружине, примети судији, да се при таквим приликама срастају са хрђавим људима и зато се мора бити предострожан. Овај је младић био најдрскији и најгрознији члан дружине. Његов је отац био грађанин у Лавиљету; али он се бејаше родио са свима пороцима овога света. Па док су његови другови сиротог баштована крвавили, он избаћиваше грозне вицеве раздражујући их. У сред крвавог рада повика он изненада: „До ђавола! ево полиције!“ И Салие избриса нож на чаршаву жртве, док је Талијанац угасио свећу.

Процес ове дружине баца једну мрачну светлост на злочиначку класу париских становника; нарочито је „Једноруки“ учинио страхан утисак на поротнике кад год се дизао са оптуженичке клупе са његовом грубом главом, његовим наострешеним риђим брковима, његовим широким леђима и његовим вратом као у бика и претећи са његовим патрљком.

Расправа се састојаше, из дуге препирке између њега и Талијанца, пошто је један другог теретио, да је баштована убио. Поротници осудише обојицу на смрт, као и Мекранта, који је по мом мишљењу показао највеће дивљаштво, кад је жртву држао, да се не би чула дрека. Али ипак, баш овом зликовцу упали највећи лоз у лутрији гилотине; његова смртна пресуда претвори се у робију и у Новој Каледонији нађе он опет свог кукавог пријатеља „Мајско цвеће“. По мом мишљењу заслужи је Талијанац највише милости, јер за целог свог живота није знао за школу и још више, што му осећање за добро не беше сасвим изумрло. У осталом он се закле пред смрт, да је баштована само тукао, а не и убио. Он умре храбро, а тако исто и „Једноруки“, који у моменту кад је из апсанске авлије изашао узвикнуо: „до ђавола, и сувише су ми јако стегли ноге; тако мора да је човеку горак пут; али ништа ништа, већ смо ту“.

* * *

Друга једна злочиначка дружина с којом сам имао посла, беше још опаснија и зловнија него ли убице, о којима смо напред поменули; јер најстарији члан ове дружине имађаше тек деветнаест година. Ова дружина, тек после неколико месеци по описаном злочину, убила је у улици Бонапарте необичном свирепишћу једну стару вратарку.

То беше 15. јула, дакле онај дан, кад се по париском обичају плаћа кирија за

четврт године. Једна слушкиња, која је тек с пута дошла, беше изненађена кад је видеда да су собна врата старе вратарке затворена у пркос јулске топлоте и приближи се да види шта је. У том моменту она снази две голобраде индивидуе које држаху врата. Уплашена повика: „Лопови, лопови!“ на шта оба младића побегоше.

Кад је слушкиња ступила у кућу, опази на једној наслоњачи леш сироте старе жене, која се зваше Кун. Убице јој бежу метнуле мараму у уста да би угушили вриску. Из једне дубоке ране на врату иђаше у млазевима крв, јер је артерија била пресечена тако, да је смрт морала моментално наступити. Сав намештај беше испретуран, и не беше никакве сумње, да је овде извршено убиство ради крме. Али убице су сигурно мало новаца однеле, јер је стара вратарка већ предала била добивену кирију; а осим тога она беше врло сирота, да је чак издејствовала и потпору код друштва за милостињу. Несрећници су је дакле убили без циља; само један златан сат, један ланац и неколико динара беше све што су могли однети.

Кад сам са полицијским комесарем приспео на лице места узалуд смо тражили знаке, који би нам показали траг зликоваца. Слушкиња, која их је у полутами видеда и један сусед — трговац, који је приметио, да су побегли у правцу цркве св. Германа, бежу једини који нам могаху дати и то неодређени опис истих.

По казивању трговца бежаху без сумње њих тројица; двојица су морала да врше злочин, а трећи да чува стражу. Према исказима обојице сведока, који се слагаху, то бежаху сасвим млади људи, лопови по занату, који често са највећом дрскошћу гомилаху злочин на злочин.

Већ прва нам истрага даде разумети, да овај злочин није могао бити извршен од људи, који становаху у истом кварту; већ морали смо их тражити или међу олошем париским, на плацу де Липали, или у околини плаца Моберта. Нама је тада било да их што пре похватимо, јер се бојасмо, да, ако их дуже оставимо у слободи не почине још и друга слична злочинства.

У то време био сам наредио једном мом јем најбољем агенту — бригадиру Гирдоту, да на овај олош припази, који у сред модерног Париза причињава сталну опасност јавној сигурности. Потражих од њега, да ми избере два најбоља од агената над којима он заповедаше, да прате ову аферу. Он ми означи као најспособније за тај посао два одлична службеника, агента Латрика и Токса, који су били тако саживели са животом и навикама зликоваца на које мотрише и знађаху се тако вешто преобући, да их по кадшто не могах распознавати пред њих пролазећи ходницима префектуре.

Оба агента дадоше се на посао са неограниченим пуномоћством. Токсе је био велики, атлетске снаге. Латрић мали, сув и на све што му је предлагао Токсе, од кога се никад није одвајао, одговараше са: „Јест“ и „Амин“. Они одоше заједно и за неколико дана нисам их ни чуо ни видео. За то време приредише потеру и други агенти исте бригаде, али иста им је безуспешно испала.

¹⁾ У народу зову целата „господин од Париза.“

Истина беху похватили приличан број скитница на обалама Сене, које доведоше мени, али сви су имали свакојаке маленкости на својој души чије су племените црте већ биле овековечене у фотографском албуму антропометријског одељења; но што је чудновато сви су они могли да докажу своју невиност и тако нису могли бити »убице из улице Бонапарте«; као што су се тада новине изражавале.

Једног вечера доведоше ми тројицу младића од којих најстарији звали Торпиљард, тако се хрђаво бранио, да сам их све морао затворити. Сутра дан позвах да дођу она једина два сведока која су ми стајали на расположењу, трговца и ону слушкињу и они упознаше одмах убице сироте вратарке.

У опште на таква познавања врло мало полагајем, пошто знам из искуства, како се и најчаснији сведоци врло лако преваре. Они виде убице у помрчини, одостраг или с профила и мисле да су у памети задржали њихову слику усјед чега они са сувише великом лакоћом све личности познају, које им се представе.

Околности ових трију индивидуа, биле су тако створене, да им се могло све приписати. Ухапсили су их на малом кеју Сене св. Покоре, где су становали као и речне ласте. Овај део Париза је доста непознат, па чак и од полиције није довољно испитан.

»Ја нисам никад ништа украо«, говорише Торпиљард, »него поштено заслужујем свој лебац, купујући или стрижући пудлице на обали Сене, или истоварујући лађе; по неки дан заслужујем по 30 суа«. Кад га упитах где станује, одговори ми гордо: »У хотелу код балвана«. Овај ми је хотел био непознат, с тога га упитах у којој је то улици, на што он додаде: »на обали Сене између Ђуприја од Арта и св. Петра сасвим доле на кеју Волтер, које се место другчије зове: плац за истоваривање«.

За тим ми објасни, да се на том месту налази једна скела покривена даскама, која се више метара пружа у Сену, да би се зидарски материјал згодније утоваривао у лађе.

Под овим даскама, у сред балвана, Торпиљард беше направио са својим друговима читав ред преграда, употребљујући зато цигље, које су прикупљали од разних грађевина. У овим »собама« живљаху ове младе скитнице. Њихов кревет био је од остатака старих тепиха и проваљених модраца, које налажаху на улици и од чега беху направили себи прилично згодна лежишта.

По некад су сопственици овог чудноватог »хотела код балвана« примали по ког другог на преноћиште, али он мораше платити најмање десет сантима за ноћ.

За ових десет сантима, купио би Торпиљард руковац овог »хотела« отпатке од шумке и кобасица; скупило би се при том толико новаца, да се може леба купити и точно воде из реке, тако је могло друштво у »хотелу« имати »добру« вечеру.

Торпиљард беше већ више пута кажњаван због скитње. Ко би посматрао мршава бледа лица и крпе скитница, којима беху обавијени, тај би морао веровати, да су

ови људи способни за сваки злочин. Али они бежаху само убоги ђаволи и сувише лењи да се посвете каквом правилном раду, али ипак готови, да по кадшто изврше тешке послове, као што је истоваривање лађа. За убиство они не беху способни. Али при свем том они би хрђаво прошли, да нису баш тога дана били тако срећни, и имали да испразне један чамац с песком, тако, да су могли без икакве сумње доказати своју невиност. По кадшто и само провиђење помете по које судско убиство.

Овај преокрет у целој аџери био ми је врло непријатан и са страхом се питах, шта ли је било од мојих агената Латриља и Токса. Напослетку јавише ми једне вечери да је на плацу d' l' Italie ухапшено пет људи осумњичених за убиство у улици Бонапарте.

Пет људи беху ми и сувише, јер највише ако су тројица извршила дело. Али ипак одмах послах једна апсанска кола и више агената, да доведу овај нови лов. Кад преда ме дође ова прекрасна својта, познадох у највећем чуду међу њима и моје нестале агенте. Њихов изглед био је ужасан, тако су се били вешто преобукли у скитнице најниже класе. Ко би их поју на улици видео, сигурно би викао за помоћ.

Наравно ја сам се учинио да моје агенте не познајем и заповедих, да сву петорицу заједно затворе. У апсани се одједном разлиже страшна свађа, коју моји агенти проузроковаше, пребацијући другима, да су их у какво хрђаво дело увукли.

Кад су дошли моји сведоци, трговац хтеде баш моје агенте да набеди да су дело учинили, објашњујући, да ону другу тројицу сигурно није никад видео. Саслушах редом свих пет апсеника тако, да су ми агенти могли дати врло корисне услуге, без да су се издали.

Она три непозната зваху се: Рибо, Жан-Трукс и Пиле, а бежаху 19, 18 и 17 година стари; они беху тип пропалих париских уличних младића, који по калдрми као и отровне гљиве расту. Рибо и Жан-Трукс причали су ми, да су они нашли ону двојицу у једној крчми у улици Гамаид, — овим разумеваху моје агенте, — које до душе не познаваху, али изгледају да су извршни зликовци и тек што су дошли из јужне Француске, где су сигурно учинили какву велику кривицу.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар из ослобођених крајева пита:

»Село Ц—нац имало је једну утрину од 100 хектара просторије, обраслу шумом коју је уживало од намтивика па све до пре 5—6 година.

Од пре 5—6 година, државна власт, у лицу окр. шумара и његових млађих, почела је забрањивати пашу сеоске стоке на овој утрини, налазећи, да она улази у састав Државне шуме Б—це.

Против оваких поступака власти, сељани су се жалили вишим властима, изnoseћи, како је право њихово давнашње и како и порез пла-

ћају, али од тих жалаба није било никакве користи, јер се чак и Министарство народне привреде изјаснило, како ова утринна улази у област државне шуме, наслањајући ту своју изјаву на погрешно уверење, да у ослобођеним крајевима појединци, па ни општине и села, нису могли имати шуме као својину, него да је то све било државно, па да и сада припада држави, докле год се то не би другчије одредило од стране комисије, која би, по закону о шумама имала да обележи државну својину.

Како је за сељане животна питање: хоће ли уживати ову утрину или не, то су се решили, да путем парнице, коју би повели против државе, траже право уживања ове утрине и повраћај у својину сеоску.

За овако велику парницу, где вредност премаша 20000 динара, треба много таксе, што би сељани и поднели, али како нису сигурни у успех, а и само вођење парнице коштало би их невероватно скупо, то сам ја узео на себе дужност, да умолим уредништво за упут: да ли треба повести парницу против државе, и коме би у томе случају требало дати тужбу; управо ко заступа државу у њеним приватно-правним пословима, или има каква излаза да се до утрине дође без парнице».

На ово питање одговарамо:

Уредништво је, отварајући рубрику »Поуке и обавештења«, ставило себи у задатак, да даје одговоре само на она питања, која нису лична него начелна, и где саме власти траже објашњење нејасних законских прописа, да не би повредиле права појединаца.

Према томе, уредништво би имало разлога, да на предње питање и не одговара, пошто се оно тиче само једнога села, дакле једне приватно-правне и моралне личности.

Како је, уз то, у питању још и један чистот Државни интерес, онда би била чак и дужност уредника, да преко овога питања пређе ћутке.

Али, како је свију јавних посленика, па и јавних гласила дужност, да саветују свакога, да се клони неуспешних парница, које, на крају крајева, доносе само штете, то је и уредништво прешло преко горњих обзира, и изнеће своје погледе на ствар о којој је реч.

Дакле:

По законима, који су важили у Турској, кад је Србија заузела ослобођене покрајине, планине и сва места обрасла шумом, биле су државна својина, сем приватних забрана, који су подигнути на земљишту, које је било неоспорна својина појединаца.

Наслањајући се на овај правни поредак, који је до ослобођења постојао у Турској, наша је држава, доносећи закон о уређењу аграрних одношаја у ослобођеним крајевима усвојила горње начело, и провела га кроз овај закон, непризнавајући никоме својину шуме.

Доносећи, доцније, закон о шумама, она је за ослобођене крајеве задржала старо стање, створено законом о уређењу аграрних одношаја, и по томе, сваки спор са њоме био би неуспешан, па зато не треба да га води ни село Ц...нац, јер ће се само изложити огромним трошковима.

Како је, међутим, та утринна — шума, потребна селу, оно нека моли Министарство да му је изда под закуп.

Да не би, опет, подносило пореске терете, нека се обрати пореским властима за ослобо-

ђење, подносећи доказе, да утрину не ужива по сили јачега.

Ово ослобођење не ће утицати на право својине, кад се утврди: из којих се узрока ово ослобођење тражи, јер то, у осталом, што неко плаћа порез на извесно имање, није никакав законски доказ за својину, а кад се изврши закон о шумама у целокупном пространству његовом, онда ће се решити и ово питање, и ми верујемо, да држава не ће имати разлога, да село оштети, ако је ова утрива била одишта његова.

Овако треба да ради село. Али, ако би оно нашло разлога, да инак поведе парницу, онда тужбу треба да преда суду свога округа, а он ће је послати на одговор Државном правобраниоцу, који заступа државу у свима њеним приватно-правним пословима.

Не можемо а да овде не изјавимо: да је погрешно стечено уверење, како за време турске управе нико није могао имати шуме у својини, јер и ако су такви закони постојали, било је изузетака за извесне провинције, као што је било на пр. са санџацима нишким и другим, где је садразам, обилазећи царевину, давао овакве дозволе у име Султаново, које су имале законску важност све до заузећа ослобођених крајева.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Сима Винкић, чобанин из Остружнице, убио је Петри Дољипчевића, по убиству незнано где побегао је, и није се могао пронаћи. Сима има око 50 година, има дугачку раздељену браду, изгледа као влашки циганин, црномањаст, средњег раста, од одела имао је на себи: гуњ чакшире, шубару и опанке. Моле се све полициске власти, да Симу живо потраже, и нађеног спроведу начел. ср. посавског на Умку, с позивом на Бр. 5688, УБр. 51532.

Непознати лопов, ноћу између 4. и 5. ов. м. обио је једно окно затворено плехом на вратима дућана Кузмана Стојиљковића, прилара у призренској улици Бр. 1, прокукао се кроз тај отвор, ушао је у дућан, из фијоке украо 6 гроша и један сребрн сат са сребрним ланцем у вредности 20 динара. Моле се све полициске власти, да крадљивца и покрађу живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, Бр. 21371.

Максим син Стевана Радосављевића, из Дрвена, отумарао је пре 6 година незнано где. У времену одласка био је раста средњег, дежмекаст, очију зеленых, у опште плав, на сред чела имао је ожиљак од удара. Именовани се има прегледати регрутном комисијом округа ужичког, на дан 19. ов. м. у Кусићима. Моле се све полициске власти, да Максима живо потраже, и саопште му да престане начел. ср. моравичког, с позивом на Бр. 9229, УБр. 21398.

Бранко Девичерски, обућарски шегрт, код Јована Борђевића, обућара, одбегао ја од свога газде 1. ов. м. одевши собом и 1 пар ципела. Бранко има 11 година, главе велике, у лицу смеђ, крупан, носа правиана, уста умерених. Од одела имао је на себи црвену кошуљу, панталоне грао зелене боје, гологлав и бос. Моле

се све полициске власти, да Бранка живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 21453.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Јоца Велимарковић. — За Јоцу се може рећи, да је постао професионалан лопов. Од ране своје младости почео је красти и у томе се све до данас усавршавао. Он је познат свој полицији, а нарочито београдској, која га је, као и све малолетне крадљивце штедела и покушавала да га, по могућству и средствима са којима сада располаже, поправи. Све је узалуд било. Јоца је све гори бивао. Сада му је већ 15 година.

Још пре 4 године, дат је пожарној чети, која га је била узела под своје и униформисала, и када је стекао прилично поверења и мислио се, да се је почео поправљати, он је украо коњски оглав и побегао.

Доцније га узеше жандарми у касарну, да га одхране и изведу на пут, као што су то са још некима радили, који су данас постали добри грађани, али и ту украде револвер једном трубачу и побегне са њим чак у Багрдан.

Доцнија се почеше ређати крађа за крађом, већа од веће.

Ако се сећате, када је обијен пре три године дворски воз на станици жељезничкој и из њега украдено посуђе, то је Јоца извршио; он украде са улице млеку и чезе и коња са млеком и каптама, па са свим тим оде у Гроцку, да их тамо прода. На малој пијаци замоли једног сељака да му узјачи коња и напоји, па побегне са коњем и продаде га.

Све ове крађе учинио је пре непуних 12 година, те није могао ни бити осуђен.

После тога вршио је крађу за крађом, за које је безбројно пута иступно осуђиван, а до сада може у својој аутобиографији, ако је буде хтео писати, (била би врло интересантна!) да забележи већ две судске осуде за крађу: једна од шесет месеци а друга од две године затвора.

Сада је пак под кривичном истрагом за извршену опасну крађу генералу г. Катанићу.

Јоца је врло бистро дете, добро писмен, врло умиљатог понашања и слаткоречив. Ко га не познаје, Јоца одмах својом притворношћу

стекне његове симпатије а отуда и могућност, да крађу лакше изврши. Чим дође пред полицајца, који га из раније познаје, и кад га овај упита, за што је опет учинио крађу, он бризне у искрен плач и вели, да је погрешно и да више неће то учинити.

Због оваквих својих особина, Јоца је опацији по што би иначе био, за то га се треба добро чувати.

Јоца је само један од многих еклатактних доказа, да је крајње време, да се код нас социјално законодавство побрине за установу једног завода за поправку малолетника, који су са правог пута скренули у добу, када прво васпитање не могуће добити.

Јоца је гамен: не знају му се родитељи, нити их он памти; општина га је дала као малог у дом за сиротну децу, одакле је изведен у друштво, које га се мора чувати.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ И ДОГАЂАЈИ У ЗЕМЉИ

Ноћу између 30. јуна и 1. јула на разбојнички начин нападнут је Љубомир Пантелић, учитељ из Дубнице у срезу ресавском лако, је повређен и однето му 2050 динара у новчаницама по 10 динара, две ниске дуката, на једној 26, а на другој 24 комада, 10 небушених дуката, 55 облигација у вредности 2100 динара, 1 револвер шестометни, два сточна пасоша од волова и један од кобиле. Извршиоци су овога разбојништва: Тома Марјановић, из Витежева, Јован — Вица — Пауњикић, из Бобове и Гига Траиловић, из Лесковца, у срезу Млавском. Прва двојица у рукама су власти, а за Гигом је наређена најбржа потера. Покрађа није пронађена.

Ноћу између 30. јуна и 1. јула 4. непозната зликовца одвели су Василија сина Милосава Ђокића, из Кривога Вира, округа тимочког, дечка од 12. година, који је био на појати у месту зваоном „Брестов Врх“ и поручили његовом оцу да им донесе 3000 динара. По поруци Милосав им је однео и дао 1000 динара; а они му сина пустили. Милосав је изјавио, да зликовци носе чакшире пожаревачке, на глави имају шубаре а на ногама опанке са широким кајишима. Зликовци су били наоружани са пушкама карабинкама. Предузета је одмах потера за проналазак зликоваца, начелнику среском наређено је да предузме све законске мере за проналазак зликоваца.

3. јула око 5—6 сахати по подне Добросав Давидовић, калфа Милосава Златића, трговца из Чачка, купајући се у Морави утопио се. Наређено је тражење леша.

Ноћу између 3. и 4. јула погинуо је и нађен мртав у Сталашским висовима среза расинског Аксентије Ралић, из Града Сталаћа, а поред његовог леша једна заклана овца и круница соли. Убице непознате, наређена је жива истрага за проналазак убице.

7. јула у подне нађен је мртав човек непознат — у селу Остружњу, среза подгорског. Истрага је предузета.

Непажњом коректора, прошли број нашег листа изашао је под датумом **5. јуна**, а требало је: **5. јула**. Молимо претплатнике да ову исправку сами учине.